

21.04.kl. 7e

Dzisiaj zajmiemy się dalej lekturą. Robimy wszystko, tak jak wcześniej. A oto tematy:

Badanie i prezentacja

1. Jakie hasło wpłynęło pozytywnie na Alka, Rudego i Zośkę na początku wojny?

„Być zwyciężonym i nie ulec – to zwycięstwo”

2. Działania podjęte przez młodych bohaterów pod Dębem Wielkim.

- Alek, Rudy i Zośka pomagają ludziom, którzy przeżyli zbombardowanie pociągu

3. Co robili bohaterowie na początku wojny?

- poszukiwanie metod walki z wrogiem
- pomoc w wydawaniu gazetki konspiracyjnej
- przysięga
- nalepianie karteczek ze szkalującymi Niemców napisami
- gazowanie publicznych miejsc, np. lokal „Adria”
- kolportaż prasy podziemnej
- szklarstwo
- korepetycje
- riksze
- Alek drwalem
- wyrób marmolady
- porządkowanie mogił żołnierskich
- czyszczenie zdobytej broni
- praca w komórce więziennej (roznoszenie grypsów do rodzin więźniów)
- samokształcenie
- poranek chopinowski

Bohaterowie „Kamieni na szaniec” na początku wojny, w miarę swoich możliwości, pomagali Polakom przeżyć ciężkie początki II wojny światowej, zarabiali pieniądze na utrzymanie swoje i swoich najbliższych, planowali akcje, mające na celu osłabienie Niemców, ośmieszenie i pokonanie.

Akcje podejmowane przez bohaterów „Kamieni na szaniec” na początku wojny:

Mały Sabotaż

Do zadań Małego Sabotażu należało:

- o powielanie i kolportowanie gazety Polska Ludowa,
- o likwidacja wystaw niemieckich oficerów w zakładach fotograficznych,
- o obrzydzenie publiczności uczęszczania do kina (m.in. gazowanie sal kinowych, wypisywanie hasła – „Tylko świnie siedzą w kinie”),
- o walka z restauratorem Paprockim, który pośredniczył w sprzedaży niemieckich pism,
- o ośmieszanie niemieckiej propagandy,
- o propagowanie hasel ośmieszających Niemców,

- o niszczenie sklepów tylko dla okupantów,
- o zrywanie plakatów hitlerowskich,
- o usuwanie flag hitlerowskich,
- o manifestowanie barw narodowych – z okazji rocznicy 3 Maja (malowanie biało – czerwonych flag na murach i umieszczanie w różnych miejscach chorągiewek oraz wieszanie flag polskich na latarniach czy zarzucanie ich na linie tramwajowe),
- o malowanie „kotwic” – symbol Polski Walczącej,
- o malowanie na murach i bramach kotwic – symbolu Polski Walczącej
- o zamalowywanie tablic z niemieckimi nazwami ulic.
- o słynna „kopernikowska afera” – zdjęcie przez Alka z pomnika Kopernika niemieckiej płyty zasłaniającej polski napis – tuż przed siedzibą Komendy Głównej Policji.

Akcje dywersyjne

Akcja w Sylwestra 1942/1943 r. pod Kraśnikiem – wykolejenie pociągu wiozącego niemiecki sprzęt wojenny,

- o Akcja pod Arsenalem – 23.03.1943 r. – odbicie Rudego
- o Zabicie oprawców Rudego – 30.04.1943r., 22.05.1943 r. (– wykonanie wyroków śmierci na Schultzu i Langem)
- o Akcja pod Celestynowem – 19.05.1943 r. – odbicie więźniów w Celestynowie
- o Akcja pod Czarnocinem – czerwiec 1943 r. (wysadzenie mostu)
- o Likwidacja posterunku żandarmerii niemieckiej w Sieczychach – 20.08.1943 r.

Dlaczego mówi się, że jest to powieść, która ma bohatera zbiorowego?

Bo Alek, Rudy Zośka – to reprezentanci swojego pokolenia – młodych Polaków urodzonych około 1920 roku, którym przyszło dorastać w czasie II wojny światowej. Pokazując ich lisy i przemianę, wpływ jaki na ukształtowanie ich psychiki miała wojna, pokazuje autora portret całego pokolenia. Nie przybory szkolne, szkolne miłości i konflikty czy marzenia o przyszłości miały być ich udziałem, lecz broń, walka, aresztowania śmierć. Co charakteryzuje to pokolenie? Odwaga, odpowiedzialność, poczucie honoru i służby ojczyźnie – po prostu bohaterstwo. Byli to wyjątkowi ludzie – potrafili sprostać wyzwaniu historii. To pokolenie doczekało się swojej nazwy – Kolumbowie rocznik 20. Warto ją zapamiętać.

Zapamiętaj!

- **Mały Sabotaż** – organizacja mająca na celu uprzykrzenie życia okupantowi, ośmieszanie go, pobudzanie poczucia patriotyzmu wśród Polaków.
- **Wawer** – konspiracyjna organizacja warszawska, której celem były akcje małego sabotażu.
- **Szare Szeregi** – organizacja harcerstwa (męskiego!) walczącego w konspiracji w latach 1939-1944. Szare Szeregi składały się z trzech organizacji – najstarsi harcerze należeli do Grup Szturmowych działających w partyzantce i dywersji. Średni wiekiem to Bojowa Szkoła działająca głównie w łączności. Najmłodszy to Zawiszacy – ich

służba najbardziej zbliżona była do współczesnego harcerstwa. Grupy Szturmowe oraz Bojowa Szkoła wchodziły w skład Armii Krajowej.

- **Dywersja** – działanie polegające na uszkodzeniu wrogowi, niszczeniu lub uszkodzeniu sieci komunikacyjnej, zaopatrzenia, szyków obronnych.
- **Kocioł** – zasadzka w mieszkaniu osoby podejrzanej o konspiracyjne działanie. Osoby przychodzące do takiego mieszkania, nieświadome obławy, były aresztowane.
- **Łapanka** – niezapowiedziane aresztowanie cywili na ulicach miasta. Ofiary łapanek były zazwyczaj wywożone do obozów koncentracyjnych.
- **Kotwica** – znak Polski Walczącej malowany przez członków ruchu oporu na domach, fabrykach.

Tak kończy Aleksander Kamiński swoją książkę:

Walka trwa. Trzeba przerwać tę opowieść.

Opowieść o wspaniałych idealach BRATERSTWA i SŁUŻBY, o ludziach, którzy potrafią pięknie umierać i PIĘKNIE ŻYĆ.

Wypracowanie

Autor zwraca się do czytelników: „Posłuchajcie opowieści o ludziach, którzy w tych niesamowitych czasach potrafili żyć pełnią życia”. Jak rozumiesz to sformułowanie? W czym przejawia się pełnia życia bohaterów tej książki?

Temat: Tworzymy recenzję książki A. Kamińskiego "Kamienie na szaniec"

Zapewne każdy z Was wyrażał nieraz swoją opinię „o czymś”, czy mu się „to” podoba, czy nie i uzasadniał to, przytaczając argumenty, czyli możemy powiedzieć, że był recenzentem i redagował recenzję.

A zatem, co to jest recenzja?

Recenzja jest to omówienie i ocena utworu literackiego, naukowego, muzycznego, przedstawienia teatralnego lub wystawy. Cechuje ją duży subiektywizm (przedstawianie i ocenianie czegoś wyłącznie z własnego punktu widzenia) ocen i wyboru elementów do oceny.

Ale każda wypowiedź ma swój cel. A co jest celem recenzji?

Celem recenzji jest:

- poinformowanie o nowo wydanych lub wznowionych publikacjach, premierach filmowych, teatralnych, koncertach

- kształtowanie gustów czytelniczych i artystycznych

- reklamowanie dzieła

Pisząc recenzję książki, należy uwzględnić:

- wartości poznawcze (czego dowiedziałem się, czytając tę książkę?)
- wartości emocjonalne (co przeżyłem, czytając tę książkę?)
- wartości moralne (czego nauczyłem się, czytając tę książkę?)
- podstawowe informacje: autor, tytuł, gatunek
- do jakiego odbiorcy utwór jest skierowany
- krótką informację o fabule i zawartej problematyce
- ocenę akcji
- sposób opisywania bohaterów (przedstawienie i ocena)
- sposób prowadzenia narracji, utrzymywania napięcia
- prezentacja wydarzeń.
- wskazanie zalet książki (ocena pozytywna i negatywna)

przykładowe zwroty określenia: uczy, podaje piękne wzorce, uwrażliwia, przedstawia historię, podaje fakty w przystępny sposób, skłania do refleksji, zachwyca, porywa za serce, wzrusza, uczy zauważać piękno, motywuje do poszerzania swej wiedzy, skłania do zadumy nad sobą

ocena książki:

dodatnia: interesująca lektura, frapująca pozycja, oryginalna książka, ciekawa książka, niepowtarzalna przygoda intelektualna

ujemna: nudna, nużąca, męcząca, niczym nie może zainteresować.

bohaterowie: bliscy czytelnikowi, wiarygodni, przekonujący, interesujący, godni szacunku i uznania, wyzwalający chęć naśladowania papierowi, sztuczni, nierealni, oderwani od realiów życia codziennego.

akcja: żywa, wartka, zaskakująca, pełna wydarzeń, trzymająca w napięciu zbyt wolna, monotonna.

wydarzenia: ciekawe, zaskakujące, frapujące, niecodzienne, niezwykle nieciekawe, łatwe do przewidzenia

Budowa recenzji

Wstęp – opinia, informacje, o czym będzie recenzja

Rozwinięcie – dokładne przedstawienie przedmiotu recenzji

Zakończenie – podsumowanie, polecenie lub nie

POKOLENIE KOLUMBÓW – to pokolenie ludzi urodzonych ok. 1920 roku – w momencie gdy wybuchła II Wojna Światowa. Mają oni wówczas po 18/19 lat, są w klasie maturalnej, a przed nimi najważniejszy egzamin - wojna, egzamin z człowieczeństwa, odpowiedzialności. Musieli przejść przyspieszony kurs dojrzewania. Nazwa – Kolumbowie – wzięła się od książki Romana Bratnego „Kolumbowie rocznik 20.” Tych młodych dotknął tzw.

Do Pokolenia Kolumbów należeli także harcerze – np. bohaterowie z „Kamieni na szaniec”. Byli to także poeci i prozaicy – np. Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Borowski i inni.

TRAGIZM GENERACYJNY, ponieważ tragedia dotyczyła całego pokolenia, a nie tylko wybranej jednostki. Zmuszeni byli dokonywać TRAGICZNYCH WYBORÓW. Należało wybrać – życie czy człowieczeństwo.

W przedmowie do „Kamieni na szaniec” pojawia się motto z wiersza Baczyńskiego:

Trzeba nam teraz umierać, by Polska umiała znów żyć.

Przykładowa recenzja

Aleksander Kamiński „Kamienie na szaniec”

Tę historię powinien znać każdy.

Książka, do której często powracam to Kamienie na szaniec Aleksandra Kamińskiego. Akcja książki rozgrywa się w latach 1939-1945. Rozpoczyna się w momencie, gdy Alek (Aleksy Dawidowski), Zośka (Tadeusz Zawadzki) i Rudy (Jan Bytnar), kończą Liceum im. Stefana Batorego. Radość z otrzymania świadectwa maturalnego przerywa niemiecka agresja na Polskę i wybuch wojny. Nieoczekiwanie, młodzi ludzie, którzy jeszcze niedawno marzyli o dalekich podróżach i mieli piękne plany na przyszłość, zostali zmuszeni do życia w wyjątkowo trudnej rzeczywistości. Chłopcy postanawiają aktywnie uczestniczyć w walce z wojskami nieprzyjaciela, początkowo biorą udział w tzw. "Małym Sabotażu" później ze względu na zasługi, zostają wcieleni do "Polskich Grup Szturmowych".

Utwór ma charakter dokumentu, jest oparty na pamiętniku jednego z bohaterów – Zośki. Akcja dzieje się w okupowanej przez hitlerowców Polsce, a sama powieść została wydana jeszcze w czasie wojny.

„Kamienie na szaniec” to przede wszystkim powieść, którą napisało życie. Dużym atutem książki jest poza warstwą historyczną, ukazanie bohaterskich postaw młodych żołnierzy Szarych Szeregów, dla których przyjaźń, wierność oraz Ojczyzna nie były pustymi słowami. Towarzyszyło im ciągle niebezpieczeństwo, ale próbowali zachować godność w tym okrutnym świecie. Utwór niesie więc głęboki uniwersalny przekaz, podkreślający wagę tych wartości, które, szczerze mówiąc, w dzisiejszych czasach są często lekceważone. Niemal wszyscy bohaterowie utworu Aleksandra Kamińskiego muszą zapłacić najwyższą cenę za wierność, lojalność i wiarę w sens walki z okupantem.

"Kamienie na szaniec" to wzruszająca opowieść o wspaniałych ideałach braterstwa, poświęcenia i służby w obronie własnego kraju. Przyjaźń, patriotyzm i akty odwagi, które nie raz mrozą krew w żyłach- właśnie to jest powód, dla którego polecam przeczytać ją każdemu.

W domu

1.Przeczytaj informacje o recenzji książki ze s. 163 w podręczniku.

Proszę zapoznać się z tą notatką, wydrukujcie i wklejcie do zeszytu. Pozdrawiam Was, trzymajcie się!

Temat. „Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego przykładem literatury faktu.

Zdefiniowanie pojęć: *fakt, fikcja, fantastyka*.

FAKT	FIKCJA	FANTASTYKA
zgodność z rzeczywistością	zmyślenie, prawdopodobne	zmyślenie, nieprawdopodobne
faktyczny, faktycznie, faktografia, faktograf	fikcyjny, fikcyjnie, fikcyjność	fantazja, fantastyczny, fantastycznie, fantazjować, fantasta, fantazyjny, fantazyjnie, fantazyjność
ustalić fakt, opierać się na faktach, trzymać się faktów, stać się faktem, niezbity fakt, suche fakty, fakty mówią, literatura faktu	fikcja literacka, postać fikcyjna, żyć w świecie fikcji, fikcyjność zdarzeń	robić coś z fantazją, fantastyka baśniowa, fantastyka naukowa, powieść fantastyczna

Wyjaśnienie pojęcia literatura faktu na podstawie słownika terminów literackich

Literatura faktu – współczesna literatura narracyjna o charakterze przede wszystkim dokumentalnym, zazwyczaj częściowo beletryzowana, mająca na celu wiarygodną relację o prawdziwych wydarzeniach.

Przeczytanie biografii autora Aleksandra Kamińskiego.

Wyszczególnienie elementów utworu świadczących o tym, że reprezentuje on nurt literatury faktu:

1. Autentyzm przestrzeni – nazwy miejscowości, topografii stolicy (głównego miejsca wydarzeń):

-Warszawa: Gimnazjum im. S. Batorego, Szkoła Budowy Maszyn im. Wawelberga, ul. Marszałkowska (akcja fotograficzna), ul. Rakowiecka (akcja kinowa), ul. Madalińskiego („akcja przeciw Paprockiemu”), Nowy Świat (wpuszczanie gazu do sklepów wędliniarskich), gmach PKO na rogu Marszałkowskiej i Świętokrzyskiej (zerwanie flag niemieckich), budynek Banku Gospodarstwa Krajowego, budynek Funduszu Kwaterunkowego (napisy Polska zwycięży!), Mokotów, ul. Puławska, Pawiak, Ogród Saski, plac Piłsudskiego, plac Unii Lubelskiej, pomnik Lotnika, pomnik Kopernika, aleja Szucha.

-pozostałe miejscowości: Dębe Wielkie (w drodze do Mińska Mazowieckiego), Włodawa (tu podjęto decyzję o powrocie do Warszawy po ogłoszeniu kapitulacji stolicy), Palmiry – miejsce egzekucji ojca Alka i jego współtowarzyszy, Kraśnik (miejsce pierwszej akcji dywersyjnej – wysadzenie niemieckiego transportu broni jadącego na front wschodni), Czarnocin (nieudana akcja wysadzenia mostu), Sieczychy (likwidacja posterunku żandarmerii, śmierć Zośki).

Dokładne określenia czasu wydarzeń:

„Wrzesień 1939 roku był jednym z najstraszniejszych polskich miesięcy”,

„Warszawa w październiku 1939 była miastem grozy”,

„Stało się to 15 października 1939 roku” – początek działalności konspiracyjnej,

„W drugiej połowie 1940 i w początkach 1941 roku...”,

„W marcu 1941 roku trafili wreszcie na właściwy tor”,

„Na początku lutego 1942 roku...”,

„...pierwsza akcja wyznaczona została na sylwestrową noc 1942/1943 roku...”.

Autentyzm postaci (głównie bohaterowie), oraz inne autentyczne postacie, np.

Lechosław Domański „Zeus” – nauczyciel geografii w Gimnazjum im. S. Batorego,

Andrzej Zawadowski „Gruby”,

Jacek Tabęcki,

Urszula Głowacka-Plenkiewicz „Urka”,

Barbara Sapińska-Eytner.

Nazwy organizacji bojowych i politycznych:

PLAN – przypis w tekście,

PET

POW – przypisy w tekście,

Wawer

Kedyw

AK

Szare Szeregi

Autentyzm wydarzeń:

nauka i matura głównych bohaterów w Gimnazjum im. S. Batorego,

wakacyjny wyjazd w czerwcu 1939 r. w Beskid Śląski,

wybuch II wojny światowej,

wymarsz z Warszawy pod wodzą Lechosława Domańskiego,

powrót do stolicy,

praca zarobkowa bohaterów podczas okupacji,

nauka na tajnych kompletach,

działalność w Małym Sabotażu i dywersji,

okoliczności śmierci trójki głównych bohaterów.

KARTA PRACY UCZNIĄ – AKCJA POD ARSENAŁEM

Jaki był cel akcji pod Arsenalem?

.....

Dlaczego przyjaciele chcieli uwolnić Rudego?

.....
.....

1. Kiedy i dlaczego gestapo aresztowało Janka Bytnara – Rudego? Kto został aresztowany razem z Rudym?

.....
.....

2. Gdzie go więziono a gdzie przesłuchiowano?

.....

3. Co czuli przyjaciele na wieść o aresztowaniu? (możesz zacytować odpowiedni fragment)

.....

4. Kto przekazuje chłopcom informacje o tym, co się dzieje w siedzibie gestapo?

.....

5. Kto szczególnie zabiega o odbicie Rudego i dlaczego dowództwo Szarych Szeregów nie chce początkowo na tę akcję wyrazić zgody?

.....

6. Kto dowodzi akcją pod Arsenalem?

.....

7. Gdzie i kiedy odbywa się akcja odbicia Rudego?

.....

8. W kilku zdaniach opisz przebieg akcji.

.....

9. Jak reagują chłopcy i Rudy po uwolnieniu?

.....

10. Ilu więźniów zostało uratowanych podczas akcji pod Arsenalem?

.....

11. Jaki rozkaz wydało kierownictwo Walki Konspiracyjnej w odwet za katowanie podczas śledztw?

.....

„Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego to „Opowieść o wspaniałych ideałach braterstwa i służby, o ludziach, którzy potrafią pięknie umierać i pięknie żyć”

1. Jak brzmiały prawdziwe imiona i nazwiska: Alka, Zośki i Rudego?

.....

2. „Oczywiście szkoła, dom, środowisko koleżeńskie ogromnie ułatwiły dobry start życiowy tym chłopcom” – pisał Aleksander Kamiński o swoich bohaterach. W jaki sposób Alek, Zośka i Rudy nabywali tam życiowych doświadczeń? Ustal to na podstawie rozdziału I „Słoneczne dni”.

Czynniki kształtujące chłopców	Sposób nabywania doświadczeń
Dom rodzinny	1. 2.
Szkoła, czyli gimnazjum im. Stefana Batorego w Warszawie	1. 2. 3. 4. 5.
Środowisko koleżeńskie, czyli 23. Warszawska Drużyna Harcerska	1. 2. 3. 4. 5.

3. Na podstawie rozdziału I powieści ustal, jakie były plany życiowe trójki bohaterów, które przekreśliła wojna.

.....

4. Zbierz materiał do charakterystyki postaci jednego bohatera „Kamieni na szaniec”: Alka, Zośki lub Rudego. Pomogą Ci w tym treści zawarte w rozdziale pt. „Słoneczne dni” oraz w „Uwagach” autora po ostatnim rozdziale.

Wybrany bohater: imię i nazwisko, pseudonim, wiek, pochodzenie społeczne, stan rodzinny	
Wygląd zewnętrzny	
Umysłowość: jakim był uczniem, jego zainteresowania, talenty, uprawiane sporty, przynależność do organizacji	

Cechy usposobienia: natura, temperament	
Cechy charakteru, predyspozycje	
Jaki był stosunek innych do postaci?	

5. Podsumuj wszystkie wiadomości i ustalenia z tej karty pracy i napisz, jakie wartości, Twoim zdaniem, były dla chłopców, bohaterów „Kamieni na szaniec”, najważniejsze?
.....
.....
6. Napisz charakterystykę wybranego przez siebie w zadaniu 16. bohatera. Pomóż sobie planem z tabelki (każdy punkt to jeden akapit), a na zakończenie napisz coś od siebie: co myślisz o postaci, czy jest dla Ciebie wzorem, czy ją podziwiasz lub nie rozumiesz jej postępowania, co sądzisz o jej zachowaniu w czasach okupacji. Masz na to 15 – 20 zdań. Bądź twórczy, nie bój się niekonwencjonalnych opinii. Powodzenia!
7. * A może skusisz się na charakterystykę porównawczą pokolenia Szarych Szeregów i Twojego – tego z XXI wieku. Ilość zdań taka sama. Porównaj siebie i jednego z trójki chłopców wymienionych w temacie karty pracy. To może być bardzo ciekawe doświadczenie.
8. Jak umierali Alek, Rudy i Zośka? Odpowiedzi szukaj w rozdziałach „Akcja pod Arsenalem” i „Wielka gra”.

	Przyczyny śmierci lub jej okoliczności	Co czują w chwilach przed śmiercią, gdy ich życie jest już zagrożone?	Jak zachowują się w momencie śmierci, o czym myślą?
Rudy		Mimo bólu nie zdradza przyjaciół z konspiracji	
Alek			Modli się z karteczki napisanej ręką ukochanej Basi
Zośka		Rozpoczyna walkę z imieniem Boga na ustach	

9. „Rudy i Alek umarli tego samego dnia. (...) Ale śmierć każdego z nich odczuto inaczej. Śmierć Alka była śmiercią w ich rozumieniu normalną. Normalnym losem żołnierskim. (...) Jest wojna – trudno. My strzelamy – i do nas strzelają. (...) Ale śmierć Rudego? Włosy się jeżą na głowie tych, co widzieli jego zmalretowane ciało i słyszeli koszmarną opowieść. Tego zapomnieć się nie da. Tego wybaczyć nie można.” - Aleksander Kamiński nie opisuje pogrzebu tych chłopców. Nie wiemy, jak wyglądało ostatecznie pożegnanie. Wyobraź sobie, że Zośka pozostawił po sobie tekst przemówienia wygłoszonego na pogrzebie przyjaciela – Janka Bytnara i dołączył go do swego pamiętnika. Ty miałeś/aś szczęście i wszedłeś/weszłaś w jego posiadanie. Przytocz tekst przemówienia Tadeusza Zawadzkiego, w którym żegna się ze swym przyjacielem – Rudym. Pomóż sobie planem przemówienia:
- apostrofa, czyli zwrot do adresata – słuchaczy;

- powitanie;
- wstęp i temat mowy;
- nawiązanie do czasu i miejsca wystąpienia;
- opowiadanie;
- argumenty;
- zakończenie czyli rekapitulacja.

Tekst powinien zmieścić się w 15 – 20 zdaniach.

10. Przeczytaj uważnie przytoczone opisy śmierci innych bohaterów i rozpoznaj tytuły utworów oraz ich twórców:

„Hrabia Roland leży pod sosną. Ku Hiszpanii obrócił twarz. Wiele rzeczy przychodzi mu na pamięć; tyle ziem, które zdobył dzielny rycerz, i słodka Francja, i krewniacy, i Karol Wielki, jego pan, który go wychował. Placze i wzdycha, nie może się wstrzymać. Ale nie chce przepomnieć samego siebie; bije się w piersi i prosi Boga o przebaczenie (...). Ofiarował Bogu swą prawą rękawicę; święty Gabriel wziął ją z jego dłoni. Opuścił głowę na ramię; doszedł, ze złożonymi rękami, swego końca. Bóg zsyła mu swego anioła Cherubina i świętego Michała opiekuna; z nimi przyszedł i święty Gabriel. Niosą duszę hrabiego do raju.”

„Dąb zrosnięty z dwóch potężnych drzew, osłaniał środkową włkłością rycerza – z przodu zaś, kto się zbliżył na długość miecza, marł nie wydawszy nawet krzyku. Nadludzka siła pana Podbipięty zdawała się wzrastać jeszcze z każdą chwilą. Widząc to rozwścieczona orda spędziła Kozaków i naokół rozległy się dzikie wołania:

- Uk! Uk!...

Wówczas na widok łuków i strzał wysypywanych z kołczanów pod nogi poznał pan Podbipięta, że zbliża się godzina śmierci, i rozpoczął litanie do Najświętszej Panny. Uczyniło się cicho. Tłumy zatrzymały dech, oczekując, co się stanie. Pierwsza strzała świsnęła, gdy pan Longinus mówił: „Panno wsławiona!” – i utkwiała mu w ramieniu. Słowa litanii mieszały się ze świstem strzał. I gdy pan Longinus powiedział: „Gwiazdo zaranna!” – już strzały tkwiły mu w jego ramionach, w boku, w nogach... Krew ze skroni i widział już - jak przez mgłę - łękę, Tatarów, nie słyszał już świstu strzał. Czuł, że słabnie, że nogi chwieją się pod nim, głowa opada mu na piersi... Na koniec ukląkł. Potem, na wpół już z jękiem, powiedział pan Longinus: „Królowo Anielska!” – i to były jego ostatnie słowa na ziemi. Aniołowie niebiescy wzięli jego duszę i położyli ją jako perłę jasną u nóg Królowej Anielskiej.”

11. Jakie wspólne cechy umierania bohaterów historycznych odnajdujesz w przytoczonych cytatach i w opisach śmierci chłopców z „Kamieni na szaniec”?

.....

.....

.....

.....

.....

12. Zastanów się nad problemem: czy poświęcenie życia, planów na przyszłość, młodości Rudego, Alka i Zośki było konieczne, sensowne, a może była to ofiara zbyt wielka w stosunku do rangi sprawy, w imię której została poniesiona? Jakie jest Twoje zdanie? Zbierz jak najwięcej argumentów, które poprą Twoje stanowisko.

.....
.....
.....
.....
.....
.....